

ОСОБЛИВОСТІ СПОСОБІВ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ ЗАБРУДНЕННЯ МОРЯ ТА СПЕЦИФІКА СЛІДОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ, ДЕТЕРМІНОВАНОЇ НЕГАТИВНИМИ НАСЛІДКАМИ

У статті розглянуто елементи криміналістичної характеристики злочину забруднення моря: спосіб вчинення та слідову картину. Проаналізовано способи вчинення злочину: скидання, поховання шкідливих речовин та порушення спеціальних правил, що призвело до забруднення моря. Охарактеризовано слідову картину злочину цієї категорії, яка є досить різноманітною та специфічною, а ідеальні сліди в пам'яті людей містяться в показах очевидців події злочину.

Ключові слова: криміналістична характеристика, злочин проти довкілля, забруднення моря, способи вчинення, слідова картина.

Стан довкілля країни – це одна з передумов її всебічного розвитку як заможної держави, здоров'я її населення та збереження природних багатств для майбутніх поколінь. Розвиток судноплавства та поглиблення міжнародного співробітництва зумовлює зростання кількості суден, які проходять через вітчизняні морські порти. Усе це створює високу ймовірність забруднення морського середовища шкідливими речовинами, відходами, стічними водами тощо. Загальна вага забруднюючих відходів, сміття, шкідливих речовин та матеріалів, які скидаються в Світовий океан, становить мільярди тонн на рік [4, с. 124]. За оцінками фахівців, екологічну ситуацію на території України в цілому можна охарактеризувати як вкрай напружену [9, с. 118]. Латентність екологічних злочинів – 73% [16, с. 4], а кількість злочинів проти довкілля тільки у 2013 р. становила 2923, що у 1,4 рази перевищує показник 2010 р. (2062) [10, с. 2]. У цьому контексті набуває актуальності побудова окремої методики розслідування забруднення моря, зокрема шляхом уточнення елементів криміналістичної характеристики.

Теоретичною основою криміналістичної характеристики злочинів проти довкілля є праці таких авторів, як: Р. С. Белкін, С. І. Винокуров, В. Г. Гончаренко, Л. Я. Драпкін, В. А. Журавель, В. О. Коновалова, С. О. Книженко, О. М. Колісніченко, О. В. Одерій, М. В. Салтевський, В. Л. Синчук, Ю. М. Туровець, О. О. Яковлева та інших вчених-криміналістів.

Зокрема, Ю. М. Туровець запропонував розглянути під криміналістичною характеристикою злочинів систему елементів, які структурно пов'язані з відповідними елементами складів злочинів проти довкілля та визначаються типовими криміналістичними ознаками: суб'єктом і джерелом впливу, предметом злочину, обстановкою, злочин-

ною поведінкою, механізмом слідоутворення, а також слідами, їх поширенням та локалізацією [16, с. 9].

На думку О. В. Одерія, основною криміналістичною ознакою слідової картини потрібно вважати ідеальні та матеріальні сліди, що утворились саме в момент злочину, а зміни, які настають після вчинення злочину (як його результат), – наслідками [10, с. 11–12].

М. В. Перебитюк стверджує, що специфікою способів забруднення є те, що вони пов'язані із засобами забруднення [13, с. 284].

Такі вчені, як С. О. Книженко, М. В. Перебитюк, О. В. Одерій, Ю. М. Туровець та деякі інші, досліджували елементи криміналістичної характеристики злочинів проти довкілля: предмет посягання, спосіб вчинення, суб'єктний склад, негативні наслідки та слідову картину.

На сьогодні недостатньо уваги в наукових працях приділено дослідженню елементів криміналістичної характеристики злочину забруднення моря, зокрема таких, як спосіб та слідова картина, що і зумовлює **мету** репрезентованої **статті**.

В етимологічному аспекті характеристика являє собою опис відмінних якостей, ознак, рис когось, чого-небудь [12, с. 703]. Криміналістична ж характеристика, враховуючи ознаки злочинів проти довкілля, надає опис притаманним їм специфічним особливостям, які, перш за все, пов'язані з предметом посягання, суб'єктивним складом, способом вчинення, негативними наслідками та характером слідової інформації. У цій статті приділено увагу дослідженню способу вчинення злочину, встановлення якого є невід'ємною складовою повного, об'єктивного та всебічного розслідування, а також слідової картини, яка досить різноманітна й специфічна.

Враховуючи положення ст. 234 ККУ, можна виділити такі способи вчинення злочину забруднення моря:

– порушення спеціальних правил, що спричинило забруднення моря шкідли-

вими матеріалами, речовинами, а також відходами та створило небезпеку для життя чи здоров'я людей, або живих ресурсів моря, чи могло перешкодити законним видам використання моря;

- незаконне скидання чи поховання зазначених матеріалів, речовин і відходів.

Стосовно першої форми йдеться про відповідальність за забруднення моря в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України, або в межах вод виключної (морської) економічної зони України, стосовно другої – у межах внутрішніх морських чи територіальних вод України у відкритому морі [5, с. 135].

Порушення спеціальних правил при вчиненні злочину, передбаченого ч. 1, 2 ст. 243, полягає:

- 1) у діях, які прямо заборонені в прибережних захисних смугах уздовж морського середовища;
- 2) у бездіяльності, що виявляється в знехтуванні водокористувачем відповідних заходів щодо запобігання забрудненню моря [6, с. 146].

Скиданням визнається будь-який викид із судна забруднюючих речовин або стічних вод, включаючи витікання, злив, видалення, розлив, протікання, відкачування, виділення або спорожнення. Поховання – це складування чи накопичування вказаних речовин у контейнер або в інші ємкості. Скидання та поховання створює склад злочину за умови, що ці дії є незаконними (наприклад, скидання із суден очищених господарсько-побутових стічних вод у чотиримильній зоні прибережних вод) [6, с. 146].

Забруднення моря підпадає під санкції кримінального закону лише тоді, коли спричиняється значна шкода (загроза загибелі або загибель людей, тварин, перешкоджання законним видам використання моря тощо), в іншому випадку це адміністративні санкції. Згідно з офіційним роз'ясненням Міжнародної морської організації (ММО), значним є забруднення, при якому заподіяно тяжку шкоду морському середовищу [2, с. 193].

Щодо сутності самого поняття діянь, які призвели до значного забруднення моря, то, відповідно до законодавства України, вони характеризуються як принесення людиною безпосередньо чи побічно речовин, мікроорганізмів у морське середовище, включаючи гирлові райони рік, які призводять або можуть призвести до згубних наслідків, завдати шкоди живим ресурсам і життю в морі, погіршити якість морської води та відпочинку [13, с. 284].

У контексті репрезентованого дослідження зазначимо, що не всі діяння, які призводять до забруднення моря, підпадають під кримінальні санкції. Так, згідно із чинним законодавством України, конструкція й обладнання суден мають відповідати вимогам, встановленим міжнародним договором України щодо запобігання забрудненню морського середовища із суден. Операції зі шкідливими речовинами, матеріалами та зі зворотними водами підляга-

ють обов'язковій реєстрації в судових документах. Заборонено скидання із суден очищених, господарсько-побутових, стічних вод у чотиримильній зоні прибережних вод. Такі стічні води повинні накопичуватися та здаватися на судна-збірники або на берегові очисні споруди [1, с. 444]. Згідно з Конвенцією про запобігання забрудненню моря викидами відходів та інших матеріалів 1972 р., заборонено будь-яке скидання в море відходів чи інших матеріалів, передбачених Додатком I до Конвенції. Для скидання відходів чи інших матеріалів, передбачених Додатком II, необхідний попередній спеціальний дозвіл держави, а щодо всіх інших відходів та речовин – загальний попередній дозвіл [7].

Таким чином, національними та міжнародними нормами встановлено чіткі вимоги до судноплавства з метою запобігання забрудненню моря. За умови дотримання вимог законодавства, забруднення моря з судна можливо лише в результаті непередбачуваної сили, апіорі, що такі діяння не підпадають під санкції кримінального закону.

Треба констатувати наявність міжнародних норм, ратифікованих Україною, до яких треба звертатись при аналізі способів скоєння злочинів у сфері забруднення моря. Так, Конвенція про захист Чорного моря від забруднення (ст. 877) встановлює, що забруднення моря – це привнесення людиною, прямо чи опосередковано, речовин та енергії в морське середовище, яке завдає (або може завдати) шкоди живим організмам у морі, створює небезпеку здоров'ю та життю людей, перешкоджає правомірній діяльності у сфері використання моря, а також призводить до зниження якості морської води та погіршення умов відпочинку [8]. Отже, діяння, які призвели до забруднення моря згідно з міжнародним правом, детермінують вищезазначені негативні наслідки. Подібні положення містить і ст. 243 ККУ.

Згідно з Конвенцією про захист Чорного моря від забруднення, основним критерієм "шкідливості" речовин є створення екологічної небезпеки. Щодо елементу "збереження привабливості моря", то він має подвійну природу: з одного боку, це нематеріальні блага, а саме збереження естетичної краси природи, з іншого – втрачена вигода від туристичного чи курортного бізнесу (матеріальні блага). Отже, недопустимо, щоб при визначенні суспільної небезпеки таких діянь, як забруднення моря, орієнтувались лише на матеріальний фактор, адже навколишнє середовище – це не лише засіб отримання прибутку, а й джерело духовного збагачення та естетичної краси. Так, втрата привабливості моря може завдати значної моральної шкоди, наприклад, людям, які проживають у прибережних зонах.

На підставі результатів аналізу національних та міжнародних норм [6; 7; 8] виділено специфічні ознаки способів вчинення злочину забруднення моря:

- 1) забруднення прямо чи опосередковано привнесено людиною: будь-якою осо-

- бою, яка досягла 16 років або спеціальним суб'єктом, у ч. 3 – тільки спеціальним суб'єктом;
- 2) забруднення відбувається через води річок, з суден, з летальних апаратів, із суші, зі споруд та трубопроводів у морі;
 - 3) забруднення заподіює або створює небезпеку значної шкоди морському середовищу, живим організмам, здоров'ю та життю особи, перешкоджає законним видам діяльності в морі й порушує права кожної людини та суспільства на користування природними багатствами;
 - 4) забруднення здійснюється відходами та шкідливими речовинами, матеріалами, перелік яких встановлено в українських нормативно-правових актах та міжнародних угодах, ратифікованих Україною;
 - 5) забруднення відбувається в морському середовищі (внутрішні морські води, територіальні моря, ВЕЗ, відкрите море).
- З іншого боку, джерелом забруднення морського середовища є відходи та стічні води:
- з судна шляхом скидання в морське середовище без дозволу відповідних державних структур, з метою уникнення плати за послуги судна-збірника або очисних споруд;
 - скидання з судна як крайня необхідність, при аваріях, стихійних лихах чи інших морських інцидентів;
 - із забруднених відходами річок;
 - зі стаціонарних споруд у морі;
 - із суші шляхом викиду каналізаційних вод у море понад встановлені обмеження.

Кримінальний кодекс України не містить конкретних положень об'єктивної сторони злочину, згідно з якими кримінальне провадження порушується в разі аварій, стихійних лих, що призвели до забруднення моря. Але на сьогодні існує багато сучасних систем оповіщення та прогнозування зміни метеорологічної ситуації, судноплавство здійснюється за визначеними правилами, закріпленими у відповідних національних нормативно-правових актах та міжнародних угодах. За забруднення моря в результаті порушення вказаних правил (наприклад, зіткнення суден, посадка на мілину) або у зв'язку зі стихійними лихами (шторм, ураган тощо) чи з подібних інших причин повинна бути відповідальною особою (особи), як правило, тільки спеціальний суб'єкт. Це може бути капітан судна або відповідальна особа порту тощо.

Визначений у диспозиції ст. 243 ККУ перелік способів вчинення злочину не в повному обсязі відповідає реаліям сьогодення. Так, відкритим є питання стосовно необережних дій, які призвели до забруднення. Таким чином, необхідно конкретизувати деякі положення ст. 243 ККУ з метою зменшення колізій у процесі кваліфікації цих діянь. Наприклад, у ч. 1 ст. 243 законодавець вказав об'єктивну сторону у вигляді забруднення моря внаслідок порушення спеціальних правил, скидання чи захоронення шкідливих речовин. У цьому випадку під порушенням спеціальних правил розуміють вчинення діянь, заборонених чинним законодавством

(наприклад, будівництво об'єктів без відповідних дозволів органів влади), скидання є будь-який викид шкідливих речовин з судна, захоронення – це складування чи накопичення шкідливих речовин у емкостях [6, с. 146.]. Проблематику визначає забруднення моря внаслідок стихійних лих чи аварій, які відбулися з причин неналежного виконання своїх обов'язків посадовими особами. Подібним прикладом є катастрофа в Керченській протоці, де через сильний шторм затонули десятки суден, зокрема танкер "Волгонефть", що спричинило значне забруднення моря [14]. Відповідно до міжнародного морського права, аварією є зіткнення суден, посадка судна на мілину чи будь-який інший інцидент на борту судна або за його межами [2, с. 192]. Однією з причин катастрофи в Керченській протоці є неналежне виконання своїх обов'язків капітаном порту, а саме: невжиття заходів щодо відведення суден у безпечне місце в умовах різкої зміни метеорологічних умов [3, с. 3].

На підтвердження обґрунтованого вище положення Стейсі П. Гейс стверджує, що якщо екологічна шкода була наслідком злочинної недбалості, яку відповідні компетентні особи могли та повинні були передбачити, тоді ці діяння повинні переслідуватись кримінальним законом [17, с. 45]. Закріплення таких норм дасть змогу зменшити випадки негативного впливу на навколишнє середовище у зв'язку з необережністю, злочинною недбалістю чи неналежним виконанням посадових обов'язків. Під терміном "з необережності" розуміють нездатність виконати такі дії, які розумна, розсудлива і ретельна людина буде виконувати за аналогічних обставин [15, с. 280].

Специфікою ж слідової інформації, яка утворюється при скоєнні злочинів у сфері забруднення моря, є те, що вона в більшості випадків пов'язана з негативними екологічними наслідками злочину. Сліди як результати злочину можуть бути локалізовані в загиблих тваринах, рослинах, у морських акваторіях, у трупах людей тощо. Сліди шкідливих речовин свідчать про безпосередній наслідок злочинної дії. Ці шкідливі речовини можна виявити на судні, у морському середовищі, на березі, на підприємствах тощо. Вони, по-перше, підтверджують те, що негативні наслідки виникли у зв'язку із забрудненням морського середовища визначеними шкідливими речовинами, а також дають змогу "прив'язати" конкретне судно чи підприємства до забруднення (наприклад, судова хімічна експертиза встановила, що відібрана з морського середовища речовина ідентична тій, що виявлена при огляді судна).

За місцем локалізації слідів шкідливі речовини поділяють на:

- сліди в організмі та трупах людей (наприклад, сліди отруєнь шкідливими речовинами);
- сліди в тваринному та рослинному світі (наприклад, у загиблих тваринах);

- сліди в морських акваторіях (наприклад, виявлення плями нафти в морі);
- сліди в атмосфері (наприклад, забруднення леткими речовинами);
- сліди на суші (наприклад, забруднення прибережної зони, виявлення контейнерів зі шкідливою речовиною на березі). Шкідливі речовини поділяють:
 - за природою: хімічні, токсичні, вибухові, окислювальні, горючі, біологічні;
 - за ступенем небезпечності: на ті, що можуть приховувати в собі загрозу життю та здоров'ю людей; ті, що посягають тільки на матеріальні та культурні цінності;
 - за станом: леткі, тверді, рідкі, пастоподібні;
 - за походженням: природні, штучні.

Таким чином, під слідами шкідливих речовин (сліди-речовини) у контексті ст. 243 ККУ розуміють будь-які залишки матеріалів та речовин (леткі, рідкі, тверді, пастоподібні), детерміновані забрудненням моря та здатні створити небезпеку життю та здоров'ю людей, живим ресурсам моря, перешкодити законним видам використання моря, а також порушити невід'ємні права кожної людини та суспільства на користування морем.

О. В. Одерій підкреслює, що слідова картина, яка визначає заподіяну шкоду на місці події, – це сліди речовин, матеріалів, предметів, зберігання, переробки, використання яких спеціально регламентовано екологічним законодавством (радіоактивні, вибухові, отруйні, сильнодіючі речовини); сліди у вигляді радіоактивних випромінювань, абсорбованих повітряним середовищем, а також сліди на тілі людини та тварин [11, с. 288].

Менш поширеними є сліди так званого "традиційного плану": сліди рук, транспортних засобів, біологічного походження тощо, а нехтування пошуком вказаних слідів недопустимо, адже будь-яка людина при вчиненні злочину змінює їх обстановку, як би вона не прагнула залишитись не викритою. Це положення пов'язано із сутністю події злочину, адже при здійсненні будь-якої діяльності виникають зміни, які характеризують, діагностують та ідентифікують її. Так, наприклад, сліди трасологічного походження можуть виявлятися на місці транспортування шкідливих речовин; біологічні та дактилоскопічні сліди вилучаються з предметів, яких торкався злочинець.

Ідеальні сліди, у пам'яті людей, – це, як правило, свідчення очевидців (наприклад, членів екіпажу суден), але під час допитів необхідно враховувати, що члени екіпажу тривалий час співпрацюють, у них виникають стійкі стосунки – як неприязні, так і дружні. Усі вказані фактори можуть спричинити неправдиві свідчення як результат обмови чи приховування злочину. Крім того, неправдиві свідчення можуть бути зумовлені імперативним впливом капітана судна на своїх підлеглих, у цьому випадку необхідно своєчасне прогнозування, виявлення та подолання цих проявів протидій розслідуванню. Якщо для мікроклімату колективу характерна конфліктність, потрібно

встановити: причини конфлікту, осіб, які мають вплив на інших членів, лідерів колективу, що можуть здійснювати протидію, кому це вигідно, а хто – навпаки, здатний дати правдиві та неупереджені свідчення.

Таким чином, слідова інформація, яка залишається на місцях скоєння злочину у сфері забруднення моря, має як загальну для всіх злочинів природу (біологічну, трасологічну), так і специфічні, притаманні лише екологічним злочинам ознаки (сліди у вигляді плям шкідливої речовини, сліди в трупах людей з ознаками отруєння, у загинув морських організмах тощо).

Висновки. Основними способами вчинення злочину забруднення моря є порушення спеціальних правил, скидання чи поховання шкідливих речовин у морі, що призвело до його значного забруднення. Діяння, що спричинили забруднення моря, не підпадають під санкції кримінального закону, коли вони були наслідком непередбачуваної сили (форс-мажорних обставин). Доцільним є уточнення аспектів об'єктивної сторони злочину забруднення моря в частині криміналізації діянь з необережності, що потягли за собою значне забруднення моря. Слідова ж картина цієї категорії злочинів досить різноманітна. Сліди злочину можна виявити в загинув тваринах, в організмі людей, у морських акваторіях тощо. Слідова інформація "традиційного плану" локалізується в місцях імовірного контакту злочинців, транспортування шкідливих речовин та матеріалів на суші тощо. Ідеальні ж сліди злочину, як правило, містяться в свідченнях членів екіпажу судна. Використовуючи інформаційну складову виявлених слідів, експерт у своєму висновку встановлює важливі обставини скоєного злочину та доводить їх реалії. Ідеальні сліди ж проливають світло на обставини події злочину. Актуальною є побудова окремої криміналістичної методики розслідування злочину забруднення моря з урахуванням умов сьогодення, зокрема його криміналістичної характеристики.

Список використаної літератури

1. Екологічне право України : академ. курс: підруч. / [Ю. С. Шемшученко, В. Ф. Погорілко, В. П. Нагребельний та ін.] ; за ред. Ю. С. Шемшученко. – Київ : Юридична думка, 2005. – 848 с.
2. Ермолина М. А. Морской аварийный случай, связанный с загрязнением, в международном морском праве / М. А. Ермолина // Российский юридический журнал. – 2009 – № 3. – С. 91–94.
3. Ермолина М. А. Международно-правовые стандарты чрезвычайных действий при защите мирового океана от аварийного загрязнения судов : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / М. А. Ермолина. – Санкт-Петербург, 2010. – 24 с.
4. Іванський А. Й. Міжнародне-правове регулювання захисту світового океану від забруднення / А. Й. Іванський, М. Сухапара // Сучасні питання економіки і права. – 2014. – № 1. – С. 124–129.

5. Короткий Т. Р. Імплементация міжнародно-правової заборони забруднення морського середовища в кримінальне законодавство України / Т. Р. Короткий // Право и суспільство. – 2011. – № 5. – С. 133–139.
6. Кримінальне право. Особлива частина / О. С. Стеблинська. – Київ : Ін-т крим.-викон. служби, 2014. – 358 с.
7. Конвенція по предотвращению загрязнения моря сбросами отходов и других материалов от 29.12.1972 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/russian/document/convents/dumping.pdf>.
8. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення від 21.04.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
9. Одерій О. В. Розслідування злочинів проти довкілля: способи негативного впливу на природне середовище / О. В. Одерій // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці, 2013. – Вип. 660. – С. 118–122.
10. Одерій О. В. Проблеми теорій та практики розслідування злочинів проти довкілля : авторефер. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / О. В. Одерій. – Харків, 2015. – 40 с.
11. Одерій О. В. Типова слідова картина по злочинам проти довкілля / О.В. Одерій // Порівняльне-аналітичне права. – 2013. – № 4. – С. 287–289.
12. Ожегов С. И. Словарь русского языка / С. И. Ожегов. – 16-е изд., испр. – Москва : Русский язык, 1984. – 797 с.
13. Перебитюк М. В. Криміналістична характеристика екологічних злочинів / М. В. Перебитюк, А. О. Паламарчук // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 2. – С. 282–286.
14. Подводные-технические работы на танкере Волгонефть – 139 завершены [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://taxhelp.ru/new/view_article.php?article_id=14903.
15. Тимченко О. В. Усовершенствование методов расследований экологических преступлений: практика ЕС и США / О. В. Тимченко // Проблемы укрепления законности и правопорядка: наука, практика, тенденция: сборник. науч. трудов. – Минск, 2015. – Вып. 8. – С. 276–280.
16. Туровець Ю. М. Початковий етап розслідування злочинів проти довкілля : авторефер. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Ю. М. Туровець. – Ірпінь, 2012. – 19 с.
17. Stacey P. Geis Prosecuting Negligence-Based Environmental Crimes / P. Geis Stacey // United States Attorneys' Bulletin. – 2011. – № 4. – V. 59 – P. 33–45.

Стаття надійшла до редакції 03.12.2015.

Тимченко А. В. Особенности способов совершения преступления загрязнения моря и специфика следовой информации, детерминированной негативными последствиями

В статье рассмотрены вопросы элементов криминалистической характеристики преступления загрязнения моря, способ и следовая картина. Проанализированы способы совершения преступления: выброс, захоронения вредных веществ и нарушения специальных правил, что привело к загрязнению моря. Охарактеризована следовая картина преступления данной категории, которая достаточно разнообразная и специфическая, а идеальные следы в памяти людей содержатся в показаниях очевидцев преступления.

Ключевые слова: криминалистическая характеристика, преступления против окружающей среды, загрязнение моря, способы совершения, следовая картина.

Timchenko A. Features of Means the Crime of Marine Pollution and Specific Traces of the Crime, the Adverse Effects Determined

In this article analyzes the question of elements of criminalistics specification of crimes marine pollution as a means to commit and trace picture. The urgency of sending problems associated with the need to build a methodology of crime investigation of marine pollution, the study of which is not given enough attention in the scientific literature. Can the following methods of committing crime, dumping, dumping of harmful substances or breach special that led to the pollution of the sea. The territory of the offense – territorial waters, internal economic zone, the open sea. It is necessary to clarify the criminal law in terms of fixing criminal liability for acts of negligence that led to the pollution of the sea. As for the essence of the concept of acts that led to significant pollution of the sea, according to the legislation of Ukraine are characterized as the introduction by man, directly or indirectly, substances, microorganisms in the marine environment, including the mouth parts of the year, which lead or may lead to disastrous consequences, harm living resources and marine life, impair the quality of sea water and recreation. In the context of sending study should be noted that not all acts that lead to pollution of the sea, covered by criminal sanctions. The acts that led to the pollution of the sea, do not fall under the sanctions of the criminal law when they were unintended consequence (force majeure). Trace picture for this category of offenses is diverse and is directly related to consequences, and is ideal traces in the memory of people are eyewitnesses to the crime shows. Traces of the results of the crime may be located in dead animals, plants, marine waters etc. Component trace information for crimes in the field of marine pollution is harmful substances. These harmful substances can be found on a ship in the marine environment on the banks, enterprises and others. Obstacles to achieving the objective truth is that the crew members spend a long time together, between them there are steel relationships that could lead to slander or concealing a crime.

Key words: criminalistics specification, environmental crime, marine pollution, means the crime, trace picture.